

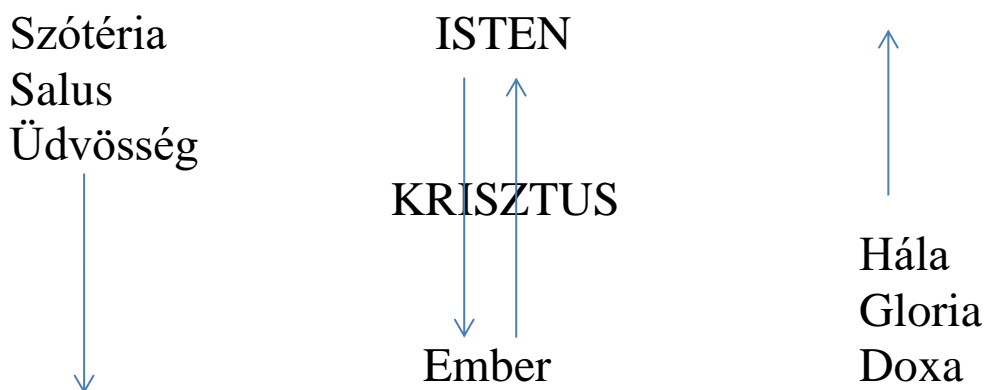
1./ A liturgia **Isten és ember találkozása** (kommunikáció), ahol Krisztus jelenti az Isten és ember közötti kapcsolatot **csúcsát**, hiszen benne hajlik le Isten az emberhez, és ő az ember számára az üdvösséget jelentő **forrás**.

Új kapcsolat kezdete Isten és az ember között. A liturgia Isten és az ember koordinátarendszerében helyezkedik el, amelyek közös kezdőpontja (origója) Krisztus.

2./ A liturgia az **emberek megváltásának és Isten tökéletes dicsőítésének** műve, amelyet az ószövetség népénél az Isten hatalmának nagy csodajelei előztek meg, az Úr Krisztus teljesítette be elsősorban áldott szenvedésének, a halálból való feltámadásának és dicsőséges mennybemenetelének **húsvéti misztériuma** által. (L.K.5.)

A liturgiában a két partner, Isten és ember között - Krisztuson keresztül - állandó kapcsolat van: a küldés és a befogadás mozgása. A liturgia isteni és emberi kölcsönhatás. Az Istentől induló vonalat a "szótéria - salus - üdvösség" jellemzi, az embertől válaszként kiindulót pedig a "doxa - gloria - dicsőítés". Isten az embernek a kinyilatkoztatásban ajándékot, több életet, egyszóval üdvösséget ad; az ember pedig erre az ajándékra válaszol, re-agál hálával, magasztalással. Ez a *kettős irányú mozgás Jézus Krisztuson keresztül történik: Isten az embert benne szenteli meg, és az ember az Istent benne dicsőíti.*

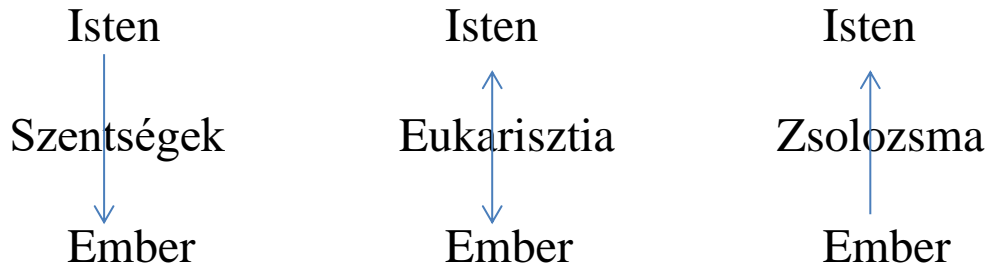
Ábrával érzékeltetve:

Tehát van egy lefelé tartó vonal, Istentől - Krisztuson át - az emberhez, és erre a válasz az embertől - Krisztuson át - az Istenhez ívelő vonal. Mind a *két mozgás* egyként a liturgia lényegéhez tartozik. Ez áll a *liturgia minden területére*, de különböző hangsúllyal.

A liturgia szíve és középpontja az Eukarisztia, mellette a szentségek és a zsolozsma alkotják a fő területeit. A szentmise egyszerre és egyformán Isten dicsőítése és az ember megszentelése; a szentségekben elsődlegesen Isten szenteli meg az embert, aki erre hálával és dicsőítéssel válaszol. A zsolozsma viszont elsősorban Isten dicsőítése, amelyben azonban Isten igéje által az embert meg is szenteli.

Ábrán bemutatva:

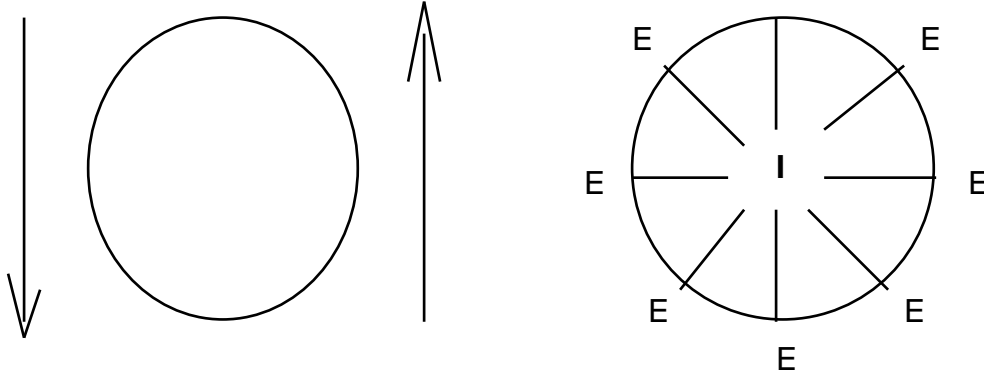
A liturgia tehát nemcsak az embertől az Istenhez ívelő vonal, istentisztelet, - hanem az Istentől az emberhez tartó vonal is, emberszolgalat. A kettő együtt és elválaszthatatlanul.

A liturgia azonban még sajátos értelemben is emberszolgalat. Akikre Jézuson át kiárad Isten megváltásának ereje, azok Jézus körül és Jézusban **közösséggé** lesznek, egységet alkotnak (v.ö. ApCsel: egy volt a szívük-lelkük). Az egység magja és összefogó ereje Jézus ajándékozó maga-szétosztása Isten és az emberek felé. Erre a gesztusra az ember is csak a maga odaadásával válaszolhat Isten és embertársai felé; mindazok felé, akikhez Isten lehajolt Jézusban, mindenki felé.

A liturgia kettős irányú mozgása:

Összekapcsol Istennel és emberrel:
Isten- és emberszolgálat

Üdvösség Istentől

Dicsőítés az embertől

A liturgia igazában két síkon is emberszolgálat. Egyrészt Isten "szolgálja az embert azzal, hogy Jézus Krisztusban kiárasztja az emberre üdvözítő szeretetét. Másrészt ennek a "szolgálatnak" megtapasztalása az embert arra ösztönzi, hogy ő is odaadja magát mások szolgálatára. Így az istenszolgálat és az emberszolgálat a hívőben egybefonódik, megvalósítva Szent Pál apostolnak a rómaiakhoz intézett buzdítását: "Testvérek, adjátok magatokat élő, szent, Istennek tetsző áldozatul" (12,1). A liturgiában tehát *istentisztelet és emberszolgálat egybetartoznak*, akárcsak az egy főparancs két oldala. Az igazi istentisztelet, istenszolgálat így szükségképpen magával kell hogy hozza az ember szolgálatát is. A liturgia és a diakónia nem játszható ki egymás ellen, hiszen a liturgia nem csak afféle "vasárnapi kereszténység". Jézus parancsát: "szüntelenül imádkozzatok" (Lk 18,1) össze kell kapcsolni a számtalan helyen elhangzó paranccsal: mindig készen kell állni a "másik" szolgálatára. Más szavakkal: a keresztény ember istentisztelete egész életét felölelő, átjáró aktus, amely elválaszthatatlan az embertestvér szolgálatától.

3./ A liturgia *összegyülekezés* Jézus nevében az Atya előtt a Szentlélekben:

Jézus Krisztus papi szolgálatának gyakorlása

A "Jézus nevében" összegyűlt **közösség** hordozója igazában maga Jézus. Ő a közösség igazi "előjárója", aki odaadta magát övéért, hogy így közbenjárjon értünk. Jézus és a tanítványok kapcsolatának továbbélése a liturgiát vezető előjáró és a közösség egységében tűnik ki.

A liturgia tehát mint *üdvösségünk ünnepe*, Jézus papi szolgálatának gyakorlása, *konkrét közösségi keretben* zajlik le az Ő nevében összejöttek között. Ez a közösség az Egyház, illetve annak konkrét képviselője, a helyi egyház. Ez az egyházi közösség az a mágneses tér, ahol az üdvösség szolgálata végbemegy, Jézus hatása kisugárzik. Az újszövetségi liturgia közösségi hátterében ott van az ószövetségi pászkalakoma, az újszövetség jézusi lakomája és az őskeresztények lakoma-ünneplése, ahol szegény és gazdag, szolga és szabad, zsidó és görög egyként Jézus hatáskörébe került. Az ünnep a liturgiában az üdvösség megtapasztalásának foglalatja; csomópont, ahol egység, öröm és élet fakad.

4./ A liturgia **misztérium-ünneplés:**

- van **emlékezet**-jellege (a múltra, az Úr csodás tetteire, Krisztus húsvéti misztériumára emlékezünk),

- van jelenben kiható, jelenben átélhető jellege (ami Krisztusban egyszer végbement a mi üdvözítésünkre, az most valamilyen formában ismét **jelenné válik**, hogy mi is részesei lehessünk),

- van jövőre irányuló jellege (a földi liturgiában a **mennyeinek előízét** élvezzük, és annak a liturgiának leszünk részesei, amelyet a szent városban, Jeruzsálemben ünnepelek, a liturgia ennek várásában él, oda tart zarándokutunk):

"Halálot hirdetjük Urunk, és hittel valljuk föltámadásodat, amíg el nem jössz!"

Misztérium: (szóval, képpel) ki nem fejezhető (isteni) titok, ami (érzékelhető) emberi jellel válik számunkra jelenvalóvá

Pál teológiájában a legelső és legnagyobb misztérium maga *Jézus Krisztus*, mert Ő a láthatatlan Isten látható képmása (Kol 1,15) és közvetítője.

Misztérium az *Egyház* is (a láthatatlanul továbbélő) Krisztus látható közössége.

Krisztus mindig **jelen van** egyházában, de kiváltképpen a liturgikus cselekményekben.

Jelen van a *szentmisében* (a pap személyében),

kiváltképp jelen van az *eukarisztikus "színek"* alatt,

jelen van a *szentségekben* (bárki kereszttel, Krisztus teszi),

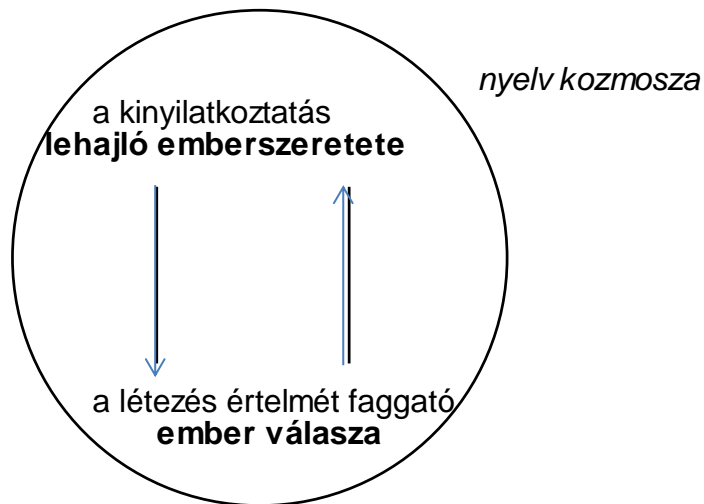
jelen van *igéje* által (Ő maga szól hozzánk),

jelen van, amikor *könyörög* és zsolnárt zeng az *Egyház* (Mt 18,20).

(L.K.7.)

A Megváltó művének csúcsa és kivirágzása a *pászkamisztérium*, a húsvéti misztérium. Jézus életének alapvonása önmaga teljes odaadása: teljes megalázódás a kereszten, és felmagasztalása a feltámadásban. Ebben a feszültségben foglalható össze a húsvéti misztérium, amely Jézus halálát és feltámadását együtt tartalmazza. Ez az ember számára is életprogram: Jézus példájára vállalni Isten hívását és akaratát egészen a halálig abban a hitben, hogy Jézus felmagasztalásának is részesei leszünk. Az istentiszteleti ünneplésben, a kultuszmisztériumban lép be a hívó közösség ebbe a titokzatos eseménybe.

Nem véletlen, hogy a liturgia időterében két súlypont fejezi ki a húsvéti misztérium fontosságát: az évi pászka (húsvét) és a heti pászka (vasárnap).

A keresztény istentisztelet Isten embertiszteletének ünnepe is.

A liturgikus ünneplés **cselekvő alanya maga Isten**.

A **leiturgia** - mint a nép szolgálata, nyilvános szolgálat a nép javára - Isten szolgálata, hisz az Ő "emberszeretete és nagy jósága" jelent meg közöttünk, hogy üdvözítsen. Krisztusban Isten felülmúlhatatlanul *fordult az ember felé*. Ebben az Isten-szolgálatban hozott békességet a világ és önmaga között, s alapított új szövetséget.

A keresztény liturgia tehát elsősorban **katabasis: Isten alászállása**, odafordulása, ajándéka, embert megszólító szeretete;

a keresztény liturgia **kenosis: odaadás, a Fiú átadása**;

a keresztény liturgia **koinonia/communio: a Szentlélek kiáradása és közösségteremtő** műve.

Az Isten húsvéti szeretetét befogadó **ember választ ad**.

Az **emlékezet** közösségi felelevenítésében

a Szentírás szava kijelölte mederbe számos forrásból áramlanak az Istenhez, s a Lélekben *társához* forduló *ember jelei*.

Az emberi szó mint válasz adja meg az istentisztelet **anabasis-**/felfelé szálló/ arculatát: a hitmegvalló dicsőítést,

az ember Isten-szolgálatának készségét, a Lélekben és

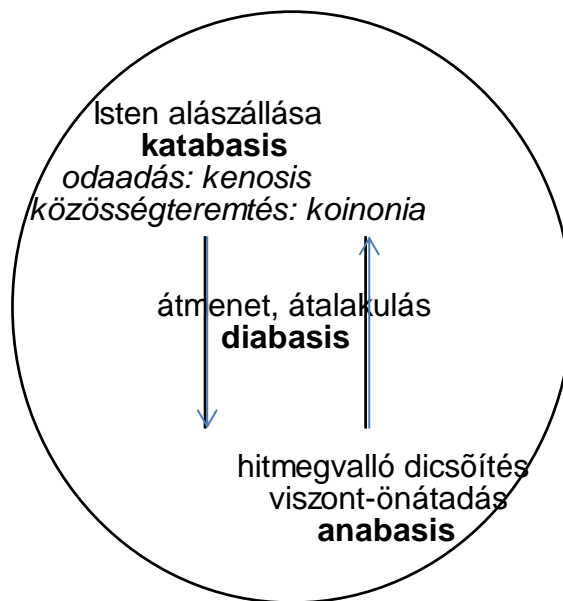
igazságban történő emberi **viszont-önátadás** kinyilvánítását.

Az emlékezet: ünnep és ünneplés, hiszen a köszönet közösség- és ünneptermelő. Nem azért, mintha a szenny, a bűn, a betegség, a szenvedés és a halál ünnepélyességgel befödhető volna, hanem azért, mert Jézus halála és feltámadása mindezeket csodálatosan úrrá lett.

Nem feledkezhetünk meg a keresztény liturgia méltatlanul elhanyagolt "harmadik dimenziójáról", a **diabasis**ról sem, mely **átmenet**, átváltozás, a tulajdonképpeni Pascha (húsvét).

A keresztség nemcsak magában Krisztusban részesíti az embert, hanem Krisztus útjában, **átalakulásában**, a **krisztusi élet eseményében**. Ez az út az emberré-válással indul, s a kereszt végpontjáig tart. A feltámadás pedig *nemcsak jövő*, hanem mindaz, amit az apostolok és a tanítványok a feltámadt Krisztusban saját szemükkel láthattak: az Istentől egészen átjárt ember, **új teremtmény**.

Az önmagát kinyilatkoztató Logosz(Íge) az Írás szavaiban és a szentségi jelekben alászáll (katabasis) az ünneplő emberhez; a végső értelmet kutató szó irányát a felemelkedés (anabasis) mozgásában ragadhatjuk meg. Közösen megtett útjuk: áthaladás (diabasis):

Az emberi helyzet maga válik Isten jelenlétének helyévé,
 Jézus egészen tudatosan átlépi a kultikus-szagrális határt,
 és a tisztátalanokat, a társadalom kivetettjeit, a lecsúszottakat meghívja,
 hogy kövessék őt, s *asztalközösségébe* fogadja.
 Isten megdicsőítése immár testben (1Kor 6,20), azaz a világ profánumában
 megy végbe. Nem ezoterikus (másokat kizáró) kultusszal,
 hanem a világ nyilvánossága előtt ("a városon kívül").
 Isten uralma bárhol tanúságra és jelekben megnyilvánuló átélésre számít,
 ahol csak emberi helyzet van

Földi és mennyei, isteni és emberi

jelenvaló eseményként felfogott szövetségre lépése

háromféle időbe is bekapcsolja a keresztes liturgiát:

- a múltbéli, egyszeri Húsvét emlékét

- a jelenvaló, örök, történő

- és eszkatológikus(végső időre irányított) távlatú Húsvét emlékezetét

egyszerre ünneplik a résztvevők.